

Täysistunto

Maanantai 11.12.2017 klo 14.00—23.18

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta sekä laiksi yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaannpanosta

Hallituksen esitys HE 73/2017 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 15/2017 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

21.40 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Opposition esittämistä muutoksista tämän lakiesityskokonaisuuden voimaannanolakiin äänestettiin tässä salissa viime perjantaina, ja valitettavasti hallituspuolueiden edustajat eivät olleet silloin valmiita äänestämään sellaisen siirtymävaiheen ratkaisujen puolesta, jotka paremmin olisivat turvanneet yliopistoyhteisön ääni- ja vaikutusvaltaa, jotka myöskin paremmin olisivat vastanneet perustuslakivaliokunnan lausuntoa ja myös voimassa olevaa yliopistolakia. Tästä Tampere 3 -hankkeesta, joka on sinänsä siis myönteinen uudistus ja myönteinen yhteistyöprojekti, on nyt valitettavasti samalla kuitenkin tulossa eräänlainen esimerkkitapaus, josta käy ilmi niitä ongelmia, joista yliopistoyhteisöt varoittivat siinä yhteydessä, kun hyväksyttiin tätä nyt voimassa olevaa uutta yliopistolakia. Tampereella valitusta menettelytavasta myöskin heijastuu niitä tuloksia, jotka ovat nousseet esille kansallisissa arvioissa vuonna 2009 hyväksytystä yliopistolaista.

Kiteytetysti voi sanoa, että korkeakoulujen johdossa ollaan kyllä tyytyväisiä uusiin toimintamalleihin mutta muutoin korkeakouluyhteisö hyvin laajasti kokee, että vaikutusmahdollisuudet yliopiston sisällä ovat heikentyneet melko merkittävästikin, ja on myöskin osoitettu, että työhyvinvointi on heikentynyt aika merkittävästi korkeakouluyhteisön osalta.

Näissä tehdyissä arvioissa on siis käynyt ilmi, että yliopistoyhteisö kokee, että toimivallan ja päätöksenteon keskittyminen on etäännyttänyt yliopistoyhteisöä korkeakoulujen sisäisestä päätöksenteosta ja myöskin kärjistänyt näkemyseroja korkeakoulujen sisällä. Yhteisöllinen päätöksenteko ja korkeakoululaitoksen sisäinen demokratia ovat vähentyneet merkittävästi muun muassa monijäsenisten toimielinten heikon ja epäselvän aseman takia. Demokratian palauttaminen korkeakouluihin sekä yliopistoyhteisön työhyvinvoinnin parantaminen ovat nähdäkseni mitä keskeisimmässä määrin myös tiedepolitiikkaa, ja näiden epäkohtien korjaamiseen pitäisi kyllä suhtautua paljon nykyistä vakavammin. Se, että vedotaan siihen, että toimintatapoja korkeakoulujen sisällä pitäisi parantaa, ei ole riittävä vas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2017 vp

taus, kun näiden vaikutusmahdollisuuksien heikentymisen taustalla on selkeitä lainsäädäntöön liittyviä epäkohtia, ja siksi lainsäädäntöä tältä osin pitäisi muuttaa.

Tästä syystä teen seuraavat vastalauseen mukaiset lausumaehdotukset:

"1. Eduskunta edellyttää, että yliopistolakia muutetaan niin, että monijäsenisten hallintoelinten tehtäviin lisätään yliopiston strategian, hallituksen laatiman talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman hyväksyminen ja johtosääntöjen vahvistaminen.

2. Eduskunta edellyttää, että opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamisen vaikutukset henkilöstöön arvioidaan muutoksen suunnittelu-, toteutus- ja seurantavaiheessa."

21.43 Pilvi Torsti sd: Arvoisa puhemies! Yliopisto- ja tiedeyhteisössä on tosiaan paljon ominaispiirteitä, jotka ovat hyvän tutkimuksen ja tieteellisen opetuksen varmistamisen ytimessä, ja yksi näistä piirteistä meillä on ollut menneinä vuosina oikeastaan muuta yhteiskuntaa edellä ollut päätöksentekomalli, osallistava päätöksenteko- ja hallintokulttuuri, jossa on tunnistettu opiskelijaedustus, henkilöstön edustus ja henkilöstön sisällä vielä useita ryhmiä, kuten professorit, tutkimus- ja opetushenkilöstö ja hallintohenkilöstö.

Nyt kun tätä Tampere 3:a, jota tosiaan kaikki valiokunnassa ehdottomasti hankkeena halusimme viedä eteenpäin, käsittelemme, hyvin voimakkaasti nousi esiin tämän uuden yliopistolain aikana tapahtunut kipuilu yliopistodemokratian osalta, ja sitä kipuilua on ollut tämänkin prosessin aikana. Valiokunnan olennaiseksi kysymykseksi, josta täällä salissa äänestimme viime viikolla, nousi se, miten nämä siirtymäkauden järjestelyt tehdään. Pidän kyllä edelleen käsittämättömänä ja erittäin valitettavana sitä, että me emme muodostaneet hallitusta, joka olisi nykyisten hallitusten muodostama, ja että rehtoria ei valitse varsinainen hallitus vaan väliaikainen hallitus. On aika erikoista valita rehtori, jonka sitten muutaman kuukauden päästä varsinainen hallitus voi noin lähtökohtaisesti jopa irtisanoa.

No, tämä äänestys on mennyt, mutta koska nämä kysymykset tässä nousivat, niin kannatan edustaja Anderssonin tekemiä lausumaehdotuksia — toki sillä reunahuomiolla, että me emme tässä valiokuntakäsittelyssä pystyneet käsittelemään koko tätä problematiikkaa, mikä liittyy strategian ja johtosääntöjen ja konsistorin rooliin, mutta on ilmeistä, että näitä olisi syytä tarkistaa ja tarkastella, ja jos tämä laki olisi ollut tässä kohtaa ehkä hieman selkeämpi, ei olisi päädytty tällaiselle harmaalle alueelle, mille ehkä tässä meinattiin nyt sitten päätyä ja osin päädyttiin tässä Tampere 3:n valmistelussa.

Joten, arvoisa puhemies, kannatan näitä lausumaehdotuksia. Se kakkonenhan on ilmeistä sitten henkilöstön asemaa varmistamaan tässä vähän epävarmassa muutostilanteessa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.